

← [Forrige artikel](#)

Hvor ligger provinsen

Kategori: [Anmeldelser](#)

Visninger: 277

Del artikel: [f](#) [t](#) [in](#)

Johs. Nørregaard Frandsen

Hvor ligger provinsen

Gads forlag. 256 sider. 269,95 kr.

Af [Claus Møller Jørgensen](#)

Denne bog er udgivet i forbindelse med historiefestivalen Golden Days, som har land og by som tema. Der er ikke tale om en typisk historiebog. Den indeholder både erindringslementer, refleksioner over provinsen som begreb og så en række historiske nedslag som perspektiverer provinsen. Nedslagene omhandler, hvordan forfattere og kunstnere har opfattet og afbildet provinsen.

Frandsen lægger ud med guldaldermalerne og deres idealiserede danske landskaber, modstillingen af og spejlbilledet på land og by. Efterhånden som fremstillinger skrider fra, forsvinder de dissonanser som indledningsvis siges at kendetegne nyere dansk kultur, og kampzonen bliver til ensartede epokale nedslag repræsenteret af Heiberg i Nordsjælland væk fra byens larm og Skovgaard's bøgetræskatedral. Folkehøjskolen bliver provinsens skole baseret på Grundtvigs folkeligheds- eller nationalitetstænkning, som fik indflydelse på provinsens nye selvbevidsthed, der byggede videre på de positive forestillinger om den nationale forankring, modersmålet, landskabet og historien. Er provinsen så blevet nationaliseret og ophørt med at være provins? På heden i Jylland findes den i hvert fald, i Jylland den eksotiske provins, som beskrives med andre fortællinger end dem, der fortælles om Sjælland. Jeppe Aakjær så kritisk på storkapitalens uhellige alliance med de moderne gårdejere og Hedeselskabet, som underlagde sig landskabet for profit. De ødelagde den særlige jyskhed, mente Aakjær og andre af tidens jyskheds fortalere.

I denne historie er der heldigvis ingen Landbrugets Sammenslutning, for den rykker direkte frem til efterkrigstidens folkekomedier med Peter Malberg og Poul Reichardt flankeret af smukke kernesunde danske kvinder som Tove Maës og Githa Nørby. Billedet af landboidyllen på sit højeste står i skærende kontrast med den efterfølgende afvikling af landbosamfundet; bondeslutspillet som forfatteren Knud Sørensen kaldte det. Provinsen blev affolket med industrialiseringens overtag. De sociale omgangsformer, som var udviklet med landbrugets modernisering, forsamlingshuset fx, føltes efterhånden gammeldags ligesom de dialekter, man betjente sig af. Befolkningstilvæksten blev huset i nye parcelhuskvarterer, den centrale periferi af nye husejere, som udgjorde den nye grænse mellem land og by eller et hverken-eller-område. Som den sidste grænse mod udkantsdanmark, som

fortællingen har udviklet sig på det seneste. Det nedslidte, forarmede og ikke alt for kloge provinsdanmark.

I det afsluttende kapitel lægges der ud med en billedanalyse af fire store malerier af Poul Anker Bech. De er værd at nævne i sig selv for deres nærmest mystiske gengivelse af provinstemaer, men også for at pege på, at bogen som helhed er præget af en utrolig vellykket billedside. Det letter læsningen, som i øvrigt er ubesværet fornøjelig. Det er en velskrevet og velillustreret bog hele vejen igennem. Jeg deler en hel del erfaringer med Frandsen og kender en transformatorstation, når jeg ser en. Men jeg tror denne bog med fordel vil kunne læses også af yngre mennesker, der ikke gør. Selvom provinsen på forunderlig vis er blevet henlagt til Nørrejylland, ikke Sønderjylland, Bornholm, Fyn eller de utallige øer, som indgår i den danske stat, gælder det nok generelt, at provinsen har en fremtid. Fortællingen om udkantsdanmark er hverken korrekt eller produktiv. Nok en pointe der er værd at tage med.

[Historie-online.dk, den 20. september 2023]

← [Forrige artikel](#)

SE RELATEREDE ARTIKLER

DEN FØRSTE GHETTO

KORTLÆGNINGEN AF DANMARK

EGTVEDPIGENS REJSE

Egypten - besat af livet

Kommende særudstilling på Moesgaard Museum slipper livet løs i efterlivet.

Direktør annoncerer sin afgang

Den Gamle Bys direktør, Thomas Bloch Ravn, annoncerer, at han går på pension

Aktiviteter i efterårsferien